

Wirth Imre

REMAKE

Késő délután, elcsigázva lépett a vendéglőbe. A kávéillat, a csontból kicuppanó velő, pörköltbe forduló galuskahalmok, gyöngyöző fröccs a fény felé tartva, lepedőnyi újságok zörrenése, sakkfigurák halk koppanásai a tábla foltjain – minden úgy volt, ahogyan lenni kellett. Az üvegablakok mögül nézve a váltakozó utcaképek, a vonulásnak, a rugdosásnak, vergődésnek bele kellett férniük két korty közötti pillanatba.

Ahogy az ételére várt, lebegő pipadohány és szivarfüst turkált a zsebében, megmotozta, kiterjesztette rá a hely hatalmát. A zsidobongás ettől hangokra hullott – mintha hirtelen megértett volna egy ismeretlen nyelvet. Egy hajtásra kiitta poharát, villájára tűzött kenyérral itatta fel a saftot, a világ tengelyei itt metszik egymást, benne ül a történekek sűrűjében, rendel még egy pohárral, a pincérek rábólintanak, felvételt nyert a titkos társaságba.

Himbálta magát a széken, rágta a fogpiszkálót, belemártotta arcát a füstbe, sóhajtvá papírt tett maga elé, s töltőtollával, ahogy azt egyszer látta, keresztet vetett felette.

Csak vágyódás volt benne.

Sóvárgás, aminek emlékművei: a semmiből jövő betűk, meredt a papírra, s ezek a parányi sírkamrák még mindig nem okádják ki méhük, ajtajuk nyitva áll. Könyökét combjára támasztotta, homlokát tenyerébe temette, a szomszéd asztaloknál összenéztek, itt-ott sercegett a toll, tinta csöppent a kőre, papírra, írni kezdett:

„Parancsot kapunk: támadjunk a harckocsikkal, hajnalban kezdhessük meg a visszavonulást.

Jelentem, hogy a lövegtornyok befagytak, a csövek dermedt merevedése az elmúlás képzetét kelti – mindegy, mindenképpen meg kell félemlíteni az ellenséget. Mintha a másvilág üzenetét hoznám.

Délután a gyalogság a teherautókkal megkezdte a menekülést.

Ahogy botorkálok a délutáni fényben, összeszorul a szívem – a romok, az otthagytott téli felszerelés a pazarlás és összeomlás festményeként tudatosul bennem.

Közel az ég, véresre súrol mindent.

Pálinkát, vodkát, rumot vedelnek a hóban; megfagynak, belefeledkezve az utolsó kortyba. Este kérjük, induljunk, még az éjjel, mert reggelre itt lesznek.

A parancs a hajnali órákat mondja, suttogja az ezredes, maradjunk kell.

Kiosonunk, a sötétben felmálházunk, felzúgnak a motorok, előttiünk és utánunk két-két harckocsi, a lelkiismeret ránk zuhanó pecsétjeként beáll a sorba a parancsnoki kocsi. Néhány kilométert mehetiünk, amikor szürkület kezd.

Mintha hatalmas színpadon lennénk, ahol lassan felgördül a függöny, és minden szem ránk tekint odaátról.

A völgyben araszolunk, amikor a heggyerincről tüzet kapunk – kiugrálunk az autókból, és az árokba vetődünk. Egy teherautó ég, a ládánkkal, feljegyzéseimmel – legyen minden emlék, legyen felejtés, a fájdalom kövült alakzataival szemben.

A közeli város lángokban áll, a menekülésvágy rángásai az arcokon, végtagokban, de nem lehet, parancs nélkül nem lehet.

Aztán megjön az is, mint valami lassú, bizonytalan beismerés, egy el nem követett bűn felejthetetlen szégyene.

Mindent megsemmisítünk, ne emlékeztessünk többé semmire: levelek, könyvek, olvadt lemezek szikráznak a felsejülő éjszakában.

Német hadnagy visz a harckocsi tetején, hárman kapaszkodunk a fagyott fémhez. A hadsereg-parancsnoksághoz közeledve hallani, ahogy a tömeg zajongása keveredik az erősödő morajlással. Gyűrűben vagyunk, s a gyűrű itt zárul össze.

Néhányunkat beosztanak a hírmondónak megmaradt fegyveres árkászszázad szakaszai közé. A harckocsik a folyópartról tüzelnek, mi pedig háztól-házig oszonunk, s lövünk a semmibe. A portól és félelemtől vakon tapogatózom a törmelékek fedezékébe bújva, mikor az utca másik oldaláról valaki a nevemen szólít.

Aztán már látom is, az úttesten egy ismeretlen jön felém, nem tudom, miért.

Féltúton lelövik.

Meghal a nevemmel – azt hiszem, ilyen a megváltás: valaki helyettem hal meg.

Egész éjszaka tartjuk az utat és a hidat. Sötétedés után megszűnik a lövöldözés. Menekülők áradnak a hídon át.

Reggel hallom, hogy a hadnagy a jégen akart átkelni, de a folyó közepén a jég beszakadt, s a toronyban lévőket szinte lefejezte.

Mindannyinkat láthatatlan mágnesek vonznak.

Egy orvossal és két honvéddal vánszorgunk a hóban. A harmadik napon olyan fáradt vagyok, alig tudom emelni a lábam. A harmadik éjszaka könnyörgök, engedjenek leülni, nem bírom tovább. Az orvos megráz és ordít: nem láttam útközben a reménytelenség útjelzőit, az út szélén ülő megfagyott katonákat?

Tovább, tovább, a zúduló emlékképek mind járhatatlanabb torlászain át.

Talán hajnal, talán éjszaka, jég tükre fölött, dermedt káprázatként nyomorúságos ház.

A padlón alvó katonák. A sarokban, tyúkok, kecske mellett kuporgó, a földet, ölelő melegben sosemvolt öregasszony hámoz burgonyát, süt krumplót.

Világvégi örökkévalóság.”

Kedvetlenül gyúrte össze a papírt, hajította szemétkosárba. Eltette a tollát, a kudarc érzése zavarral vegyült, felfoghatatlan volt, miért így és ezek a betűk sorakoztak, fonódtak össze. Gyorsan fízett.

Mire hazaért, a cselédlány már aludt, a szobákat szilvalekvár illata töltötte be.

A szomszédos asztaltól felállt egy férfi, s a szemetes kosárhoz lépve óvatosan kiemelte az összegyűrt lapot. Tenyerével kisimította, elolvasta, majd összehajtogatva zakója zsebébe tette.

Fehér kuvasz csaholt a közelben, a tűzfalak tetején még égett egy lángocska.

Vigilia, 2003/2.